

Stichting

Nederlands
Debat Instituut

schooldebatteren.nl

Jaarplan

Schooljaar 2026-2027

Onze organisatie

Wie we zijn

Vanaf de oprichting van het Nederlands Debat Instituut in 1998 is het ons streven geweest om de kennis over goed spreken, luisteren en argumenteren in Nederland te verbeteren. De beste plek om dat te doen is op school. Vandaar dat wij vanaf de eerste dag van ons bestaan actief zijn binnen het onderwijs. Het animo van deelnemende scholen groeide met het jaar en er kwam een cultuurverandering in het onderwijs: meer en meer scholen gingen deelnemen aan debatactiviteiten. Het NK Debatteren voor Scholieren groeide uit tot een van de oudste en grootste scholierencompetities van Nederland met deelname van meer dan 100 scholen per jaar.

In 2013 hebben wij onze onderwijsactiviteiten ondergebracht in een stichting. Zo kunnen we met behulp van fondsen en andere partners op steeds grotere schaal debatactiviteiten in het onderwijs organiseren. Met onze eigen activiteiten en het ondersteunen van docenten die zelfstandig met debat aan de slag willen, dragen we inmiddels bij aan debatonderwijs voor tienduizenden jongeren per jaar. Stichting Nederlands Debat Instituut heeft het ANBI-keurmerk.

Missie

Ervoor zorgen dat kinderen en jongeren overtuigender durven spreken, zorgvuldiger leren luisteren en altijd nieuwsgierig blijven naar de mening van een ander. Deze missie verwezenlijken wij door het organiseren van landelijke debattoernooien, het geven van debattrainingen in de klas, het verzorgen van nascholing aan docenten en het ontwikkelen van lesmateriaal. We werken op honderden scholen in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. In onze statuten hebben we dit doel beschreven als ‘het bevorderen van de retorica en debat binnen alle lagen van het Nederlandse onderwijs, alsmede al hetgeen daartoe in de ruimste zin bevorderlijk kan zijn.’

Interne organisatie

Het bestuur van onze stichting wordt gevormd door Roderik van Grieken (voorzitter), Else van Nieuwkerk (secretaris), Einte van der Wal (penningmeester) en Pieter Idenburg (algemeen bestuurslid). Deze bestuursleden ontvangen geen beloning voor hun werkzaamheden, behalve een vergoeding voor gemaakte onkosten. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle activiteiten van de stichting, maar heeft de dagelijkse uitvoering hiervan uitbesteed aan het team op kantoor onder leiding van directeur Josje van der Meer. Naast een teamleider, relatiemanager en communicatie- en marketingmedewerker, zorgen drie projectmanagers en vier vaste trainers voor de organisatie en uitvoer van onze activiteiten. Een poule van zo'n vijftien oproeptrainers gaan, naast de vaste trainers, het hele land door om trainingen te geven. Tijdens de landelijke toernooidagen werken we met ruim 150 vrijwillige juryleden. Medewerkers van de stichting ontvangen een bij de sector passend salaris dat is gebaseerd op een intern ontwikkeld functiehuis. De administratie is in handen van een controller en de jaarrekening wordt jaarlijks gecontroleerd door accountants van Meester & Kuiper.

Het SKB

Sinds schooljaar 2020/2021 werken wij samen met andere maatschappelijke organisaties in het SKB (Samenwerkingsverband Kansengelijkheid en Burgerschapsonderwijs), gericht op het vergroten van kansengelijkheid en het geven van aanvullend burgerschaps-onderwijs. Stichting Nederlands Debat Instituut is één van de oprichtingspartners van dit samenwerkingsverband. We zoeken onderlinge samenwerking op en vergroten met elkaar ons bereik, onze impact en gezamenlijke lobby. De samenwerking met de SKB-partners zetten we ook dit schooljaar voort.

Debatteren op scholen

De debatmethode

‘Leren debatteren’ betekent dat jongeren een discussie voeren onder heldere regels. Zij proberen daarbij niet elkaar te overtuigen, maar een derde partij: de jury. Net als in de Tweede Kamer verloopt het woord via de voorzitter, een rol die vaak is weggelegd voor de docent. Bij onze debatten vertegenwoordigen jongeren niet hun eigen mening, maar krijgen zij een standpunt toebedeeld – namelijk voor of tegen. Daardoor verschuiven we het accent in de klas van ‘wat vind jij’ naar ‘wat is het juiste om te doen’. De wereld blijkt dan niet zo zwart-wit als vooraf werd gedacht.

Het standpunt voor of tegen wordt vvat in een debatstelling, zoals ‘Als een moeder na de bevalling weer gaat werken, moet de partner drie maanden thuisblijven’ of ‘Het Noordpoolgebied moet een officieel natuureservaat worden’. Vervolgens krijgen leerlingen de gelegenheid om voor dit standpunt argumenten aan te dragen. In de debatform werken leerlingen in teams van vier of vijf samen om de jury te overtuigen. Er is één team dat de positie van de voorstanders en één team dat de positie van de tegenstanders beargumenteert. De jury bepaalt vervolgens wie het debat het beste heeft gevoerd. De jury let daarbij op drie zaken: presentatie, argumentatie en samenwerking.

Effectieve methode

De debatmethode is een intensieve en bij uitstek effectieve lesmethode. Het succes van de debatmethode wordt allereerst veroorzaakt door het actieve karakter van de methode: doordat jongeren zelf moeten spreken, luisteren, bevragen, onderzoeken en samenvatten – maken zij de stof echt eigen.

Ten tweede komt het door het spelelement: leerlingen zijn extra gemotiveerd, omdat ze met hun team het debat kunnen winnen of verliezen – daardoor willen zij zich heel goed voorbereiden. Bovendien is het snel zichtbaar dat een leerling er gaandeweg beter in wordt. De leercurve is steil en dat zorgt ervoor dat leerlingen steeds beter willen worden.

Tot slot is de methode erg geliefd bij scholieren: zij zijn zélf aan het woord in plaats van hun docent en bespreken een onderwerp met leeftijdsgenoten in plaats van een buitenstaander. Dat maakt dat zij ongemerkt en spelenderwijs elkaar meer leren over het onderwerp

De methode onderzocht

Door te leren debatteren, bevorderen we taalvaardigheid en vergroten we de bewustwording bij jongeren over maatschappelijke thema's. Dat debatonderwijs hieraan bijdraagt, wordt onder meer ondersteund door een internationale metastudie naar de effectiviteit en de meerwaarde van de debatemethode. Dit onderzoek heeft de resultaten van 51 onderzoeken samengevat en daaruit blijkt dat leren debatteren zorgt voor een hele rits noodzakelijke vaardigheden: betere communicatieve vaardigheden (zoals spreken, luisteren, samenvatten, reageren), verbeterde schoolprestaties, meer zelfvertrouwen, de moed om je ideeën te uiten en meer kritische denkvaardigheden (zoals argumentatie ontleden, aannames herkennen, principes wegen).

Dat debatteren zorgt voor een groter bewustzijn over maatschappelijke onderwerpen wordt ook ondersteund door onderzoek. Studies tonen aan dat de waarde van debatteren ook ligt in een verbreding van het cultureel bewustzijn en de empowerment van leerlingen. Jongeren geven aan dat zij door deel te nemen aan debatactiviteiten meer betrokken raken bij een onderwerp, hun kennis toeneemt en het debatteren hen helpt om de geleerde lessen toe te passen in de praktijk. Debatteren leert jongeren dat er mensen zijn met andere normen en waarden en dat die niet per definitie meer of minder waard zijn dan die van hen. Als je je leert verplaatsen in een ander, helpt je dat niet alleen in gesprekken met mensen met een andere achtergrond, maar kun je je ook beter in hen verplaatsen.

Daarnaast is het voor een weerbare democratie essentieel dat jongeren de taal- en burgerschapsvaardigheden aanleren die nodig zijn in een samenleving. De mate waarin een jongere openstaat voor de meningen van anderen heeft een correlatie met taalvaardigheid. Bram Eidhof bevestigt in zijn onderzoek de positieve relatie tussen taalvaardigheid en burgerschapscompetenties. Volgens hem leidt taalontwikkeling tot een verhoogd empathisch vermogen en speelt taal een centrale rol in hoe individuen zich verhouden tot de wereld. Dit is precies wat leren debatteren oplevert.

Maatschappelijke thema's

Ieder jaar kiezen we een aantal maatschappelijke thema's uit om centraal te stellen tijdens onze debatactiviteiten. Dit is in lijn met ons doel om jongeren bewust te maken van belangrijke maatschappelijke vraagstukken. De rol van debatonderwijs is dat jongeren betrokken raken bij onderwerpen waar zij misschien niet eerder over hebben nagedacht. De afgelopen jaren werkten we samen met verschillende ministeries. Zo zorgden we dat jongeren niet alleen leerden debatteren, maar zich ook intensief verdiepten in thema's als klimaat, sociale media, de woningcrisis, mensenrechten, vrede en veiligheid. Door intensief met deze maatschappelijke thema's aan de slag te gaan, en hier debatteren als werkvorm aan te koppelen, geven we concreet invulling aan zowel taalontwikkeling van jongeren als burgerschapsonderwijs.

Invulling burgerschapsonderwijs

Burgerschapsonderwijs is de komende jaren onze belangrijkste inhoudelijke opgave, en schooljaar 2026/2027 is daarin het jaar van voorbereiden. De aanleiding is concreet. Op 1 september 2025 zijn de definitieve conceptkerndoelen burgerschap opgeleverd en op 2 juni 2026 stemde de Eerste Kamer in met de wet die daarvoor de wettelijke grondslag legt; de kerndoelen treden naar verwachting per 1 augustus 2027 in werking. In het mbo komen er nieuwe kwalificatie-eisen en een verplicht instellingsexamen burgerschap, vanaf studiejaar 2027/2028. Tegelijk laat De Staat van het Onderwijs 2026 zien dat 65% van de onderzochte v.afdelingen een herstelopdracht kreeg op burgerschap: het onderwijs is volgens de inspectie te vaak niet doelgericht, samenhangend en herkenbaar.

Scholen richten hun curriculum dit schooljaar in. De vraag is voor hen niet langer óf zij iets met burgerschap doen, maar hóé - en daar hebben wij een antwoord op: debatteren is geen les óver democratie, maar oefening ín democratie. Losse activiteiten volstaan daarbij niet helemaal meer; scholen zoeken aanbod met expliciete leerdoelen dat over meerdere momenten is opgebouwd. Veel van wat de kerndoelen vragen doen we in onze trainingen al - we kunnen dit alleen nog explicieter maken. Dit schooljaar zetten we hierin een stap: van losse activiteit naar de (door)ontwikkeling van een leerlijn.

De burgerschapsleerlijn

De leerlijn is een pakket van drie tot vijf opeenvolgende bijeenkomsten voor dezelfde groep jongeren binnen één schooljaar, waarin zij burgerschapsthema's en -dilemma's onderzoeken met behulp van debattechnieken. De leerdoelen stellen we vooraf vast en delen we met de school; de thema's stemmen we in een intakegesprek af op de burgerschapvisie, de leerlingenpopulatie en de context van de school. Zo sluit de leerlijn aan op wat de school zelf moet verantwoorden en zien we dezelfde jongeren meerdere keren, wat de impact vergroot ten opzichte van een losse training. Dit schooljaar staat in het teken van ontwikkelen en beproeven: we werken de opzet uit, voeren de leerlijn als pilot uit op een aantal scholen en evalueren de opbrengst.

Debatactiviteiten schooljaar 2026/2027

Het oefenen met debatteren is waardevol, omdat je vaardigheden als overtuigend spreken en kritisch nadenken leert en het je kennis vergroot over maatschappelijke vraagstukken. Onze activiteiten dragen hier sterk aan bij en deze zijn onder te verdelen in vier categorieën: we organiseren landelijke debattoernooien, geven trainingen in klas, verzorgen docententrainingen en ontwikkelen (digitaal) lesmateriaal.

We gaan voor ambitieuze maar realistische doelen voor schooljaar 2026/2027. Door ons netwerk goed te onderhouden, kwalitatief goede – op maat gemaakte – trainingen aan te bieden, en nieuwe scholen te werven, hopen we op steeds meer actieve scholen die zich bij ons aansluiten. We organiseren zeven landelijke toernooidagen (drie voorronde dagen voor het NK Debatteren havo/vwo en een finaledag, het NK mbo, het NK vmbo en het NK onderbouw). Voor laatst genoemd toernooi oriënteren we ons op het organiseren van een tweede dag. Er is veel animo voor dit toernooi, het zit vaak snel vol. Door een tweede dag te organiseren kunnen we meer leerlingen laten deelnemen aan deze feestelijke dag én hopen we op meer doorstroom naar de bovenbouw dagen. De voorbereidende toernooitrainingen zijn dit schooljaar voor zowel het vmbo als het mbo opnieuw gratis. Zo hopen we nog meer jongeren te bereiken door hen eerst op hun eigen school te trainen en voor te bereiden op de toernooidag, waarna we hen daarna op het landelijke feestelijke event terugzien. Naast het directe bereik van jongeren via de trainingen en toernooien, begeleiden we ook docenten bij het inzetten van de debatmethode in hun lessen. Naast ons huidige aanbod trainingen voor docenten, organiseren we ook dit schooljaar een aantal webinars. Zo hopen we op een zeer laagdrempelige manier docenten voor de debatmethode te enthousiasmeren én hen handvatten te bieden om (meer) met de debatmethode aan de slag te gaan.

Ook dit schooljaar zetten we de verdere onderlinge samenwerking met de SKB-partners door. Er zijn meerdere één-op-één samenwerkingen waarin we binnen elkaars programma's aan de slag gaan en onze krachten bundelen om kansenongelijkheid te bestrijden en invulling te geven aan burgerschapsonderwijs. Daarnaast intensiveren we de onderlinge kennisuitwisseling en het gezamenlijk werven van fondsen.

	Basis	Vmbo	Havo/vwo	Mbo	Totaal
Debattoernooien <i>Deelnemende teams</i>	-	30	140	20	190
Klassentrainingen <i>Aantal trainingen</i>	30	140	220	60	450
Docententrainingen <i>Aantal docenten</i>	20	50	70	20	160

Als we de vertaalslag maken naar het aantal leerlingen en studenten dat we bereiken met onze debatactiviteiten gaan we uit van een gemiddelde van 25 jongeren per klassentraining en per toernooideelname. We komen in schooljaar 2026/2027 uit op een totaal direct bereik van 16.000 jongeren. Daarnaast trainen we 160 docenten om in de klas met debatteren aan de slag te gaan. Een getrainde docent bereikt vervolgens zo'n 75 leerlingen met de debatmethode.

Lesmateriaal	
Aantal views op YouTube	110.000
Abonnees op onze mailing	7.000
Bezoekers lesmateriaalpagina	80.000

We bereiken met de productie van lesmateriaal een grote groep docenten die zelfstandig met debat aan de slag kan. We meten het aantal keer dat onze video's op YouTube worden bekeken, het aantal docenten dat is geabonneerd op onze maandelijkse mailing en het aantal keer dat de pagina's met lesmateriaal op onze website worden bezocht. Het is lastig om een schatting te maken hoeveel docenten vervolgens ons materiaal in de klas gebruiken, maar we weten dat het bereik groot is. We horen vaak van docenten dat ze ons lesmateriaal gebruiken en zien dit ook terug op de scholen waar we actief zijn. Aangezien we niet weten van welke onderwijslaag docenten komen die onze website bezoeken of onze YouTube video's bekijken zijn deze doelstellingen stichtingsbreed geformuleerd. Tevens zetten we in op kwantitatieve groei door middel van Google-advertenties én inschrijf-pop-ups op onze website. Dit schooljaar zetten we een nieuwe mailing naast de maandelijkse lestip. Deze mailing zal korter/compacter zijn en meer inspelen op de actualiteit. Zo hopen we docenten op een laagdrempelige manier te enthousiasmeren en informeren én het bezoek op onze website hoog te houden.

Kwaliteit en impact

Om alle kwantitatieve doelstellingen te bereiken, besteden we komend jaar veel aandacht aan het uitbreiden van ons docentennetwerk en het verbreden en verdiepen van onze relaties met scholen die al langer met ons samenwerken. Om de kwaliteit van onze activiteiten te bewaken en de impact te waarborgen, besteden we veel aandacht aan het meten van de resultaten en impact van onze activiteiten. De kwaliteit van onze activiteiten meten we door na iedere activiteit een evaluatieformulier in te laten vullen. De docent beoordeelt de activiteit op verschillende onderdelen op een schaal van 1 (zeer slecht) tot 10 (zeergoed). De afgelopen jaren hebben wij consistent een gemiddelde behaald dat hoger is dan 8. Dat niveau willen we de komende jaren vasthouden. Ook na ieder debattoernooi delen we evaluatieformulieren uit onder docenten, juryleden en de deelnemende leerlingen/studenten. Zij beoordelen het toernooi op verschillende onderdelen met een cijfer van 1 tot 10. Afgelopen jaren werden de debattoernooien om en nabij de 8 beoordeeld. Ook voor de komende jaren is het doel om een gemiddelde beoordeling van minimaal een 7,5 te halen.

Tot slot zijn we blijvend bezig om onze impact in kaart te brengen en onze activiteiten hierop aan te passen. In het impactonderzoek zijn evaluatiegesprekken met zowel docenten als leerlingen en studenten opgenomen. We vragen hen onder andere naar hun tevredenheid, waardering, verbeterpunten en de impact van het project. Hiervoor wordt met docenten en jongeren individueel gesproken na afloop van de activiteiten, maar ook worden gedurende het schooljaar focusgroepen georganiseerd om dieper op bepaalde thema's in te gaan. Deze input wordt gebruikt om de activiteiten te verbeteren en de impact te vergroten, maar ook om de waarde van leren debatteren nog beter aan de buitenwereld zichtbaar te kunnen maken.

Mede op basis van de uitkomsten van ons impactonderzoek en de gesprekken met docenten, leerlingen en studenten hebben we onze koers bepaald: invulling geven aan burgerschapsonderwijs. Dit schooljaar ontwikkelen we daarvoor de burgerschapsleerlijn en voeren we die als pilot uit op een aantal scholen. Omdat we bij de leerlijn vooraf leerdoelen vastleggen, kunnen we achteraf ook op die doelen evalueren - met een korte voor- en nameting bij de deelnemende groepen. Zo meten we niet alleen tevredenheid maar ook opbrengst, blijft het impactonderzoek een doorgaand proces, en kunnen scholen onze bijdrage opnemen in hun eigen verantwoording.

Financiën

Onze stichting heeft een aantal partners die onze activiteiten ondersteunen. Zo zijn er dit schooljaar drie partners als themapartner verbonden aan onze organisatie. Ieder jaar kiezen we een aantal maatschappelijke thema's uit om centraal te stellen tijdens onze debatactiviteiten. De themapartners leveren inhoudelijke input voor de stellingen die we gebruiken tijdens onze debatactiviteiten en ondersteunen onze activiteiten met een financiële bijdrage. Daarnaast zijn er meerdere fondsen die onze activiteiten ondersteunen, betalen scholen een bijdrage voor deelname aan onze trainingen en zijn er kosten verbonden aan de toernooideelname.

Het financiële overzicht van afgelopen schooljaar kan in het jaarverslag dat op onze website is gepubliceerd gelezen worden. Een uitgebreide jaarrekening is op aanvraag beschikbaar.

Onze stichting hanteert in het beheer van de financiën de volgende uitgangspunten:

- We houden niet meer vermogen aan dan redelijkerwijs nodig is voor de continuïteit van de voorziene werkzaamheden ten behoeve van onze doelstelling;
- We besteden de verkregen inkomsten conform de doelstelling aan de uitvoering van debatactiviteiten op scholen. We streven te allen tijde naar een redelijke verhouding tussen de beheerkosten en de activiteitenkosten. Met onze doelstelling beogen we het algemeen belang te dienen. We hebben geen winstoogmerk, zoals blijkt uit artikel 2.3 van de statuten en uit de feitelijke werkzaamheden;
- Op grond van artikel 9.2 van de statuten en de feitelijke werkzaamheden heeft geen enkele (rechts)persoon doorslaggevende zeggenschap binnen de stichting. Aldus kan geen enkele (rechts)persoon beschikken over het vermogen als ware het eigen vermogen;
- Zoals blijkt uit artikel 19.5 van de statuten zal een batig liquidatiesaldo worden besteed ten behoeve van een ANBI met een soortgelijke doelstelling of van een buitenlandse instelling die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend het algemeen nut beoogt en die een soortgelijke doelstelling heeft.

Stichting Nederlands Debat Instituut

Keizersgracht 104 | 1015 CV Amsterdam
035-6252051 | stichting@debatinstituut.nl
KvK 56978375 | NL21 ABNA 0535 5663 79

www.schooldebatteren.nl